

JAARVERSLAG TEAM LEERPlicht 2021 - 2022

INHOUDSOPGAVE

Inleiding	3
Algemeen	4
Preventie en zorg	5
Verzuim	8
Overzicht aantal leerlingen en cases	10
Vrijstellingen	12
Beleid en ontwikkeling	14

Een dynamisch schooljaar

In dit jaarverslag vertellen we u over het werk van de leerplichtambtenaar en passeren verschillende cases en praktijkvoorbeelden de revue. Verder bevat het verslag verschillende cijfers over bijvoorbeeld verzuimmeldingen en preventieve acties zoals deze geregistreerd zijn in het Jeugd Volg Systeem.

Opnieuw corona

Helaas stond ook dit schooljaar deels in het teken van de coronapandemie. Dit schooljaar werden er wel veelal fysieke lessen gegeven maar werden de gevolgen van corona in de gezinnen, individuele leerlingen en scholen steeds meer zichtbaar.

Dit resulteerde in meer verzuimmeldingen waarbij er dit schooljaar bijna bij alle meldingen sprake was van zwaardere, onderliggende problematiek. In veel gevallen zijn door de corona-situatie veel (zorg)signalen gemist en is hulp daardoor ook later op gang gekomen. Verzuimmeldingen gingen bijna altijd gepaard met veel zorgen in de gezinnen als ook in de persoonlijke ontwikkelingen van de leerlingen. Voor ons hield dit in dat we zeer nauw samenwerkten met de gemeentelijke wijkteams, zoals ook voorgeschreven staat in de Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS). De MAS is de landelijke aanpak voor het uitvoeren van de leerplichttaken, zoals samengesteld door o.a. Ingrado, het Openbaar Ministerie en de Raad voor de Kinderbescherming.

De cases waren dus in verhouding met andere jaren zwaar en complex; dit beeld wordt volledig herkend door de gemeentelijke wijkteams en ketenpartners zoals de Raad voor de Kinderbescherming en het Openbaar ministerie.

Oekraïne

Afgelopen schooljaar stond ook in het teken van de vele Oekraïense jongeren die in onze gemeentes waren ondergebracht. Veel van de leerlingen hebben snel toegang tot onderwijs gekregen wanneer zij daar klaar voor waren. Team Leerplicht zette in op het stimuleren van onderwijs, maar faciliteerde ook wanneer jongeren nog (gedeeltelijk) vanuit hun thuisland onderwijs volgden. Een inschrijving aan een school is daarom niet direct verplicht gesteld (zoals de wet dit eigenlijk voorschrijft). In overleg met betrokken partijen en beleidsmedewerkers van de gemeenten zijn de Oekraïense leerlingen, met oog voor de persoonlijke situatie, begeleid naar een vorm van onderwijs. Op dit moment volgen nagenoeg alle leerlingen uit Oekraïne onderwijs. De situatie wordt door het team nauw gevolgd en daar waar passend én noodzakelijk zal de leerplichtwet worden gehandhaafd. Het streven is dat alle kinderen in het schooljaar 2022-23 ingeschreven zijn aan een school.

Het team

Afgelopen schooljaar is het team leerplicht voltallig geworden. Met de komst van de nieuwe collega zijn inmiddels alle taken evenwichtig verdeeld. Het team oriënteert zich nu op het verkrijgen van verdere expertise binnen verschillende focus-gebieden. Hiervoor wordt een meerjarig plan geschreven. Daarnaast streeft het team naar het blijven bieden van continuïteit en kwaliteit.

Tot slot is hier een bedankwoord op zijn plaats voor Truus Huiberts. Truus heeft de afgelopen jaren het Team Leerplicht met bezieling, humor en expertise geleid. Met trots kijken wij terug naar de afgelopen jaren en wij zijn trots op het team dat zij achterlaat. Truus Huiberts heeft zich altijd hard ingespannen om alle kinderen te helpen om zich te ontwikkelen in en buiten het onderwijs. Daarom zwaaien wij haar opgetogen uit, 'bedankt!'.

Namens team leerplicht,
Emmanouil Levendis

SMARTPHONES ERBIJ!

Om dit jaarverslag zo prettig mogelijk leesbaar te maken, hebben wij de uitgebreide tabellen met resultaten en cijfers als online bijlagen opgenomen. Pak uw smartphone erbij en scan de QR-codes die u ziet om deze bijlages te lezen. Meer cijfers zijn op te vragen bij Team Leerplicht.

Team Leerplicht

Truus Huiberts

Suzanne Sassen

Qwenny Leenders

Emmanouil Levendis

Petra Kusters

Ine van de Scheur

Esin Öztekin

Lotte Grotenhuis

Maaïke Kuin

DE LEERPLICHTAMBTENAAR

- Onafhankelijk professional
- Staat garant voor het recht op onderwijs
- Expert op het gebied van de Leerplichtwet 1969
- Dé persoon met doorzettingskracht
- Verankerd in de zorg- én handavingsketen

Team Leerplicht bedient in totaal 22.962 leerlingen. Hoe deze zijn verdeeld over de gemeenten, ziet u in de bijlagen

HET TEAM LEERPLICHT

- Kent het werkveld door en door
- Houdt de kennis vers
- Volgt de nieuwste onderwijsontwikkelingen op de voet
- Investeert actief in de samenwerking met de gemeente en haar doelstellingen
- Staat soms naast, soms achter en waar nodig vóór de schooldirectie en/of het wijkteam

PREVENTIE EN ZORG

■ Een dag mee met de leerplichtambtenaar

‘Toen ik door de gang van de middelbare school liep, zag ik Bram* zitten. In het klaslokaal maakte hij zijn wiskundesommen, samen met een begeleider. Eerder was hij niet naar school te krijgen, hij had het pittig en alles liep moeizaam. We hebben daar een uitgebreid traject op gezet met school, zorg en ouders. Nu volgt hij een beperkt programma om weer te wennen aan het schoolritme, maatwerk voor overbrugging,’ vertelt Emmanouil Levendis, leerplichtambtenaar bij Regio Rivierenland. ‘Ik liep even het lokaal in en Bram vertelde me met een glimlach dat het goed met hem gaat. Dat soort momenten, daar doe je het voor.’

Gereedschapskist is breder dan handhaving

Emmanouil is vandaag met zijn collega-leerplichtambtenaar Qwenny Leenders op een middelbare school in Zaltbommel voor preventiegesprekken. Waar veel mensen bij een leerplichtambtenaar direct denken aan handhaving, is dat maar een van de middelen in hun gereedschapskist. Preventie en (zorg)begeleiding zijn minstens zo belangrijk.

Vervelende patronen voorkomen

‘Vandaag staat preventie centraal,’ vertelt Qwenny. ‘We spreken vandaag 23 jongeren met licht verzuim, leerlingen die hier en daar een uurtje hebben gemist of een keer of vijf te laat zijn gekomen. Hun verzuim ligt onder de wettelijke norm, maar kan wel het begin zijn van een zorgelijk patroon.’

Emmanouil vult aan: ‘Door al vroeg in gesprek te gaan, voorkomen we dat het verzuim oploopt. Het zijn informele gesprekken, gewoon even polsen wat er aan de hand is. Samen kijken we waarom een jongere bijvoorbeeld steeds te laat komt en maken we afspraken hoe de leerling dat volgende keer kan voorkomen. Zo besloot een jochie uit de brugklas dat hij ’s ochtends niet meer eindeloos gaat wachten op zijn vriendje, maar gewoon zelf gaat fietsen als het tijd is. Zo’n afspraak wekt vertrouwen.’

Zorgelijke signalen oppikken

Niet elk gesprek geeft het vertrouwen dat het goedkomt. Soms komen er juist signalen naar boven die leiden tot extra actie, aldus Qwenny: ‘Ik sprak net een leerling met licht verzuim die vertelde dat hij naar de psycholoog gaat omdat hij worstelt met allerlei problemen. Dan zitten we er samen met de school wat meer bovenop.’

Zorg en handhaving gaan vaak hand in hand

Als licht verzuim overgaat in zorgelijk verzuim, gaat een leerplichtambtenaar in gesprek met de leerling én de ouders. Zo bezocht Qwenny eind van de middag een moeder en dochter die ze al eerder gesproken had. Toen gaf ze haar het advies om een faalangsttraining te doen en met de mentor in gesprek te gaan.

‘Helaas is dat niet opgepakt,’ vertelt ze. ‘Ook blijft het verzuim heel hoog. Daarom heb ik hen nu een formele waarschuwing gegeven. Daar blijft het niet bij. Ik schakel ook een hulpoverleg in met o.a. het sociaal wijkteam om samen te kijken wat zij nodig heeft en wat we kunnen doen om de schoolgang te bevorderen. Over deze gemaakte afspraken, informeer ik zometeen ook de school.’

Zo werkt team leerplicht eigenlijk altijd, een mix tussen handhaving (van duidelijke afspraken tot een HALT-traject) én ondersteuning regelen. Hand in hand, dat geeft het beste resultaat.

**Naam is gefingeerd*

Voorkomen is beter dan handhaven

16 keer te laat of ongeoorloofd aanwezig in 4 weken? Dan is een school wettelijk verplicht om een jongere bij leerplicht te melden. Bij preventie wachten school en leerplichtambtenaar dit niet af. Zij gaan eerder aan de slag en proberen zo de dalende lijn eerder af te buigen. Dankzij een formatie-uitbreiding in de gemeenten Buren, Neder-Betuwe, West-Betuwe en Zaltbommel kan Team Leerplicht nog beter inzetten op preventieve taken. We delen graag (nieuwe) preventieve initiatieven met u.

Eerder melden

Sommige scholen maken in samenspraak met de leerplichtambtenaar de keuze om eerder te melden. Op het van Lodensteincollege in Kesteren is bijvoorbeeld de afspraak dat zij eerder melden en de leerplichtambtenaar per brief ouders en jongere op de hoogte stelt van het verzuim en toelicht wat de eventuele consequenties kunnen zijn. Dit werkt. De school concludeerde dat het schoolverzuim geregeld stopt na deze eerste melding.

Preventieve gesprekken op vo-scholen

De wens kwam in Neder-Betuwe naar voren om preventieve gesprekken op vo-scholen te realiseren, zoals afgelopen jaar in Zaltbommel ook gedaan is. De leerplichtambtenaar functioneert daarin als adviseur voor de school en voert een preventief gesprek met de leerling. Hierin probeert hij de reden van het verzuim te achterhalen en vertelt hij de jongere over verplichtingen rondom de leerplichtwet. Het doel van deze vroegtijdige signalering is om het verzuim op tijd een halt toe te roepen, voordat de gewoonte moeilijk te doorbreken wordt. Ook kunnen zorgelijke ontwikkelingen naar boven komen die op deze manier niet lang blijven sluimeren.

Alle drie vo-scholen in Neder-Betuwe staan positief tegenover preventieve gesprekken. Aankomend schooljaar gaan we een pilot draaien op het Yuverta, Pantarijn en het van Lodensteincollege in Kesteren. De scholen selecteren een aantal leerlingen met licht verzuim en deze komen op een 10-minuten gesprek bij de leerplichtambtenaar. We hopen van harte dat we met deze samenwerking het schoolverzuim kunnen tegengaan en we meer jongeren bereiken voordat zij in een strafrechtelijk kader terecht kunnen komen.

Samenwerking met Team Sociaal in West-Betuwe

In de gemeente West-Betuwe wordt een nog intensievere samenwerking met Team Sociaal gezocht als het gaat om preventief optreden. Zowel Team Leerplicht als Team Sociaal hebben meer ruimte gekregen om preventief te werken.

Elkaars rol goed kennen is een belangrijke stap om elkaar eerder weten te vinden. Team Leerplicht gaf daarom aan Team Sociaal een presentatie waarin de Leerplichtwet, de MAS maar ook vooral wat een leerplichtambtenaar kan betekenen voor een jongere of het gezin naar voren kwam.

Uit gesprekken bleek dat veel groepen in het sociaal domein meer wilden weten over de rol van de leerplichtambtenaar in het kader van preventief werken. Daarom organiseren we als verdieping een interactieve workshop waar allerlei afdelingen uit het sociaal domein zullen aansluiten, zoals de jeugdconsulenten van het wijkteam, schoolmaatschappelijk werk en schuldhulpverlening. In deze interactieve workshop gaan we kijken waar en wanneer de preventieve rol van leerplicht ingezet kan worden. Zeker bij jongeren waarin meerdere problemen spelen is een snelle samenwerking met ketenpartners van meerwaarde.

Verzuimprotocol

Met alle leerplichtambtenaren uit het Rivierengebied is een verzuimprotocol opgesteld, wat periodiek wordt geactualiseerd. Hierin staan naast de verplichte kaders, ook preventieve richtlijnen. U vindt het verzuimprotocol op de website: <https://leerplicht.regiorivierenland.nl/de-leerplichtwet/protocolen-2>

Preventieve taken van een leerplichtambtenaar:

Cijfers over zorg, advies en nazorg:

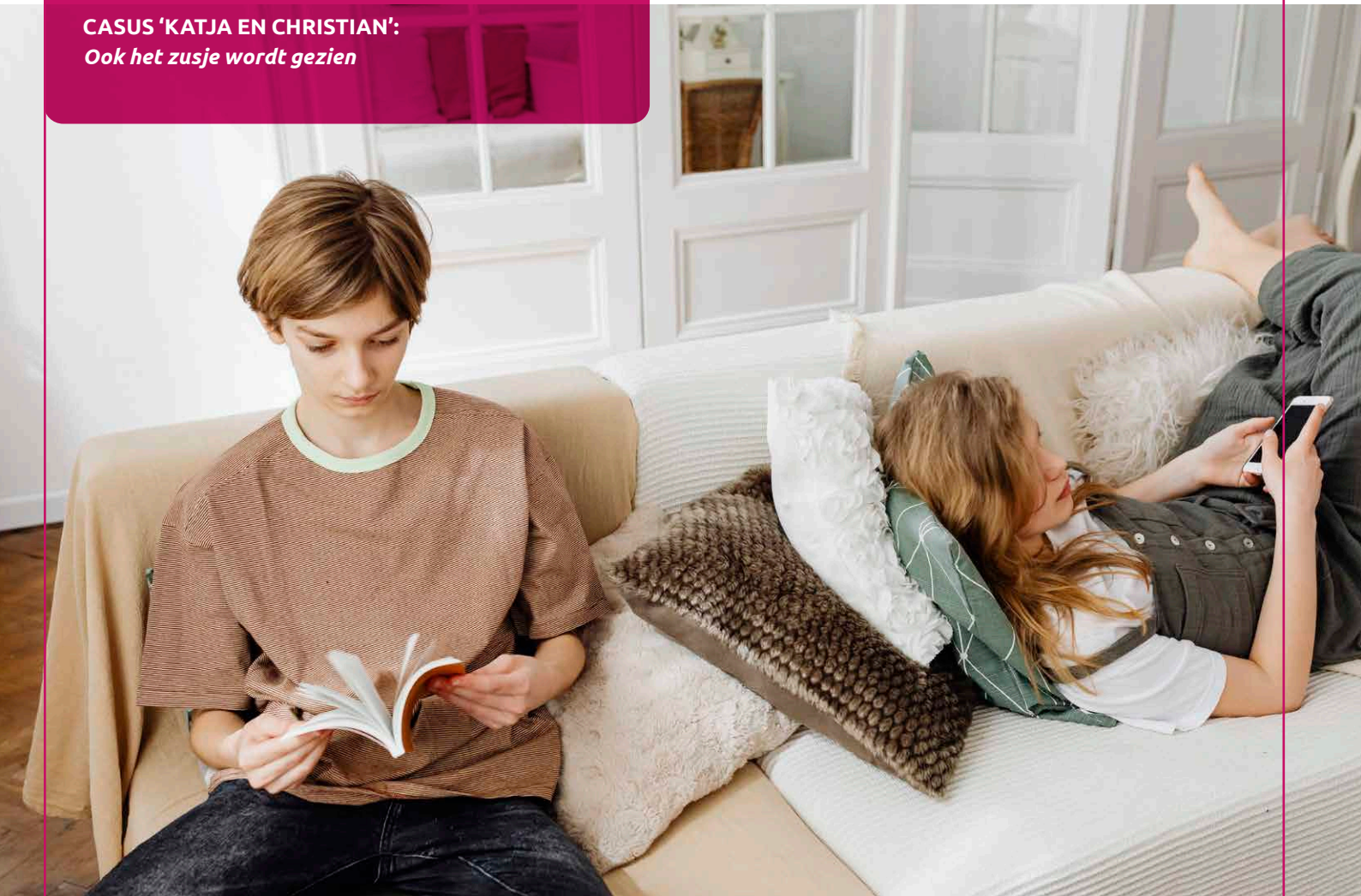
"Het is fijn om als schoolmaatschappelijk werker korte lijntjes te hebben met de Leerplichtambtenaar. Je kunt elkaar om advies vragen als het gaat om schoolverzuim of samen optrekken in een casus."

"Samen met Qwenny ben ik verschillende scholen langs geweest zodat een school weet wie er bij hen betrokken zijn en wie zij kunnen benaderen wanneer er vragen of problemen spelen rondom verzuim."

"Als schoolmaatschappelijk werker heb ik positieve ervaringen in het contact met de leerplichtambtenaren, we weten elkaar te vinden en er is altijd snel contact!"

Schoolmaatschappelijk werker Kimberly van Mourik

CASUS 'KATJA EN CHRISTIAN':
Ook het zusje wordt gezien

Christians paniekaanvallen zijn zo ernstig dat hij begin dit schooljaar uitvalt op school. De leerplichtambtenaar en de jeugdconsulent van de gemeente bespreken hun zorg over deze 14-jarige jongen en starten een traject met school, Christian en zijn ouders. Vervolgens wordt hulpverlening ingezet om hem te helpen met zijn paniekaanvallen. Samen met school stellen we daarnaast een programma op waarbij Christian in alle rust zijn schoolwerk kan opbouwen en zo op zijn tempo de schoolgang weer kan hervatten.

Het (on)geziene zusje

Christian heeft ook een jonger zusje van 10, Katja. Er is bij haar geen sprake van ongeoorloofd verzuim en ouders hebben ook nog geen hulpvraag rondom Katja. Wel heeft zij regelmatig last van buikpijn en hoofdpijn en ervaart ze veel spanning, zo geven haar ouders aan. De leerplichtambtenaar besluit om, preventief, vast mee te kijken naar de situatie van het meisje. Zij informeert bij Katja's basisschool hoe het met haar gaat. Haar leerkracht vertelt dat Katja steeds vaker afwezig is door ziekte en zich terugtrekt in de klas. Hoewel ze het wel opvallend vond, maakte ze zich nog geen zorgen en had ze dus nog geen

melding gemaakt. Bij het opvragen van het verzuimoverzicht blijkt dat Katja de afgelopen tijd meer dan 30% van haar lessen heeft gemist door ziekte, zorgwekkend hoog.

Hulpverlening voor het hele gezin

De leerplichtambtenaar besluit hierop om, in overleg met de school, ouders en Katja op te laten roepen door de schoolarts. Bij de schoolarts vertelt Katja dat haar hoofdpijn en buikpijn erger zijn geworden sinds er veel aandacht naar haar grote broer gaat. Katja is bang dat zij ook paniekaanvallen zal krijgen en voelt zich minder gezien door haar ouders. In een gezamenlijk overleg met alle betrokkenen wordt besloten om hulpverlening in te zetten voor het hele gezin, naast de hulpverlening voor Christian. De hulpverlener ondersteunt de ouders om hun aandacht goed tussen de kinderen te verdelen en leert Katja hoe ze met haar angsten en emoties om kan gaan.

Na enkele weken volgt een evaluatiemoment. Ouders en Christian vertellen dat het gelukkig steeds wat beter met hem gaat. De rust op school en ook de hulpverlening lijken hem goed te doen. Ook voor Katja geeft dat rust.

VERZUIM

"In het kader van de Methodische Aanpak Schoolverzuim is de samenwerking tussen leerplicht en de Raad voor de Kinderbescherming de afgelopen jaren steeds meer geïntensiveerd. We hebben goede contacten opgebouwd, waardoor de lijntjes kort zijn. Er worden zeer regelmatig casussen besproken met de Raad voor de Kinderbescherming (RvdK). In vrijwel alle zaken waarbij er mogelijk proces-verbaal kan/moet worden opgemaakt is er overleg. Samen kijken we welke route het meest passend is; proces-verbaal opmaken óf een bespreking aan de Beschermingstafel. Vooral van de laatste optie wordt steeds meer gebruik gemaakt. Dit is een (naar mijn idee) goede ontwikkeling. Op deze manier kunnen we samen met de betrokken ketenpartners, ouders én jongere zelf onderzoeken wat het meest helpend is (of lijkt te zijn) om een jongere weer naar school te laten gaan, met de aandacht voor de problematiek die er vaak speelt.

Ik ervaar het team leerplicht van regio Rivierenland als zeer betrokken en prettig in de samenwerking, in het belang van onze cliënten!"

- Selma Bakker,
Raad voor de Kinderbescherming

Ouders en/of verzorgers hebben de plicht ervoor te zorgen dat hun kind is ingeschreven op een school. Zij moeten ervoor zorgen dat hun kind naar school gaat en zich aan het lesrooster houdt. Jongeren vanaf twaalf jaar zijn weliswaar niet verantwoordelijk voor hun inschrijving op een school, maar zijn wel (mede-) verantwoordelijk voor hun schoolgang. Vanaf die leeftijd kunnen zij dus ook strafrechtelijk worden vervolgd.

Absoluut en relatief schoolverzuim (spijbelen)

Als een leerling zonder geldige reden niet voldoet aan de leerplicht, is er sprake van ongeoorloofd schoolverzuim. We spreken van absoluut schoolverzuim als de leerling niet is ingeschreven op een school. Hiervoor zijn alleen de ouders en/of verzorgers verantwoordelijk. Is een leerling wel ingeschreven, maar houdt hij of zich - zonder geldige reden - niet aan het rooster, dan is er sprake van relatief verzuim. In de volksmond spreken we dan van spijbelen. Als een scholier spijbelt vanwege vakantie, dan noemen we dat luxeverzuim. Bij luxeverzuim zijn scholieren niet zelf verantwoordelijk.

Tijdig melden voorkomt ernstig schoolverzuim

Schooldirecties zijn wettelijk verplicht om verzuim dat voldoet aan de wettelijke norm te melden bij de leerplichtambtenaar. Veel scholen houden zich echter aan de opgestelde verzuimprotocollen en melden al in een veel eerder stadium. Dat kan al als een leerling negen keer te laat in de les is verschenen en/of negen keer een les heeft verzuimd zonder geldige reden. Deze preventieve manier van werken zorgt er in veel gevallen voor dat het verzuim niet ontaardt in ernstig schoolverzuim.

Verzuimcijfers:

Cijfers processen
verbaal en Halt:

CASUS 'WESLEY':
Een hobbelig traject

Wesley (15 jaar) woont thuis met zijn ouders. Als school de eerste melding doet bij leerplicht liggen zijn ouders net in scheiding. Omdat er thuis ook zorgen zijn, benadert de wijkteammedewerker de leerplichtambtenaar. De wijkteammedewerker wil graag samen met ons het gesprek met Wesley en ouders aangaan. Tijdens dit gesprek maken we afspraken over de schoolgang en hulpverlening. Kort daarna komt er een ambulant begeleider in het gezin voor ouders, Wesley en zijn zusje.

Een hobbelig traject met pieken en dalen

Er volgen regelmatig evaluatiegesprekken op school waar de hulpverlening bij aansluit. Wesley laat zien dat hij het kan en op school gaat het qua verzuim aanzienlijk beter. Thuis verloopt het helaas niet zo vlekkeloos en zijn ouders zitten niet op één lijn wat betreft de opvoeding. Wesley hangt veel buiten en slaat sociale activiteiten zoals sporten vaak over. Ouders krijgen het niet voor elkaar hier gezamenlijk verandering in te brengen en de opvoeding lijkt te stagneren.

Op school houdt Wesley het goed vol om geen verzuim meer te laten zien. Hij laat wel ander gedrag zien in en buiten de klas, hij luistert niet meer naar de leerkrachten en blijft vaak in de aula hangen. De evaluatiegesprekken blijven vaste kost, maar omdat er geen sprake is van verzuim blijft de leerplichtambtenaar hier buiten. Wel wordt Wesley tijdens het ZAT (Zorg-Advies-Team) besproken en hier zit altijd een leerplichtambtenaar bij om mee te denken.

Uithuisplaatsing

Enige tijd later loopt het verzuim opeens drastisch op en komt een nieuwe melding bij leerplicht binnen. De thuis-situatie is op dit moment compleet veranderd. Wesley woont niet meer bij zijn ouders en is tijdelijk uit huis geplaatst. De leerplichtambtenaar besluit door deze veranderde omstandigheden contact op te nemen met de Raad voor de Kinderbescherming. Hier wordt Wesley's verhaal anoniem besproken. Juridisch gezien zou een doorverwijzing naar Bureau Halt passend zijn, maar men vraagt zich af of het strafrechtelijker kader wel passend is in deze situatie. Het advies is om eerst binnen het vrijwillige kader met het wijkteam en de hulpverlening afspraken te maken.

Grote zorgen

Het verzuim blijft echter oplopen, Wesley hangt nog meer buiten en blijft weg bij de hulpverlening. Nu slaan de leerplichtambtenaar en het wijkteam de handen in één en gaan samen in gesprek met de Raad voor de Kinderbescherming om advies te vragen. Daar worden ze nog éénmaal gevraagd om meer onderzoek te doen bij Wesley. Omdat hij daar wegblijft, adviseert de Raad de inzet van de beschermingstafel. De conclusie is dat binnen vrijwillig kader alles is geprobeerd, maar de zorgen niet zijn weggenomen. Aan de beschermingstafel wordt gekeken wat nog mogelijk is, desnoods binnen het gedwongen kader.

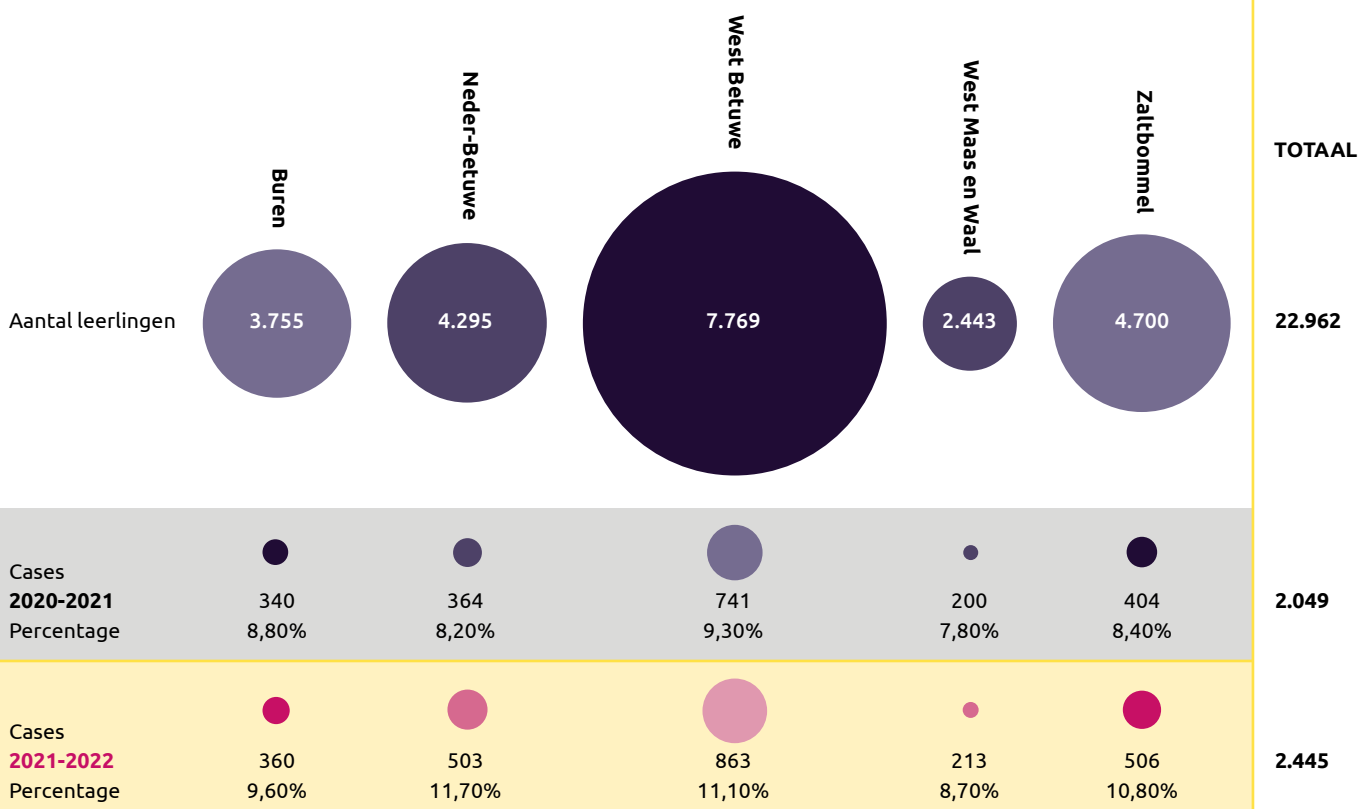
OVERZICHT AANTAL LEERLINGEN EN CASES

Team Leerplicht bedient in totaal 22.962 leerlingen in de vijf gemeenten Buren, Neder-Betuwe, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel. Het team behandelde 2049 cases in het schooljaar 2020-2021.

Samenvatting aantal cases per gemeente t.o.v. 2020-2021

	Buren	Neder-Betuwe	West Betuwe	West Maas en Waal	Zaltbommel
Totaal aantal leerlingen 2021-2022	3.755	4.295	7.769	2.443	4.700
Totaal aantal leerlingen 2020-2021	3.865	4.402	7.994	2.552	4.822
Aantal cases 2021-2022	360	503	863	213	506
Aantal cases 2020-2021	340	362	741	200	404
% cases 2021-2022 t.o.v. aantal	9,60%	11,70%	11,10%	8,70%	10,80%
% cases 2020-2021 t.o.v. aantal	8,80%	8,20%	9,30%	7,80%	8,40%

Totaal aantal cases t.o.v. het totaal aantal leerlingen omgerekend in percentages:

■ Samenvatting aantal cases per gemeente

Aantal leerplichtigen: 22.962

Aantal cases 2021-2022:

	Buren	Neder-Betuwe	West Betuwe	West Maas en Waal	Zaltbommel
Zorg	47	97	163	21	71
Advies	38	72	72	28	48
Leerplicht					
Procesverbaal	9	12	15	2	8
Relatief verzuim	172	157	409	98	247
Luxeverzuim	8	27	8	1	26
Absoluut verzuim	74	107	173	61	81
Vrijstelling van inschrijving	10	24	22	2	23
Vervangende leerplicht	2	7	1		2
Totaal aantal cases	360	503	863	213	506
Totaal aantal leerlingen	3.755	4.295	7.769	2.443	4.700
Percentage cases op het aantal leerlingen	9,6%	11,7%	11,1%	8,7%	10,78%

In deze tabel vindt u de vergelijking met 2020-2021 per proces

VRIJSTELLINGEN

■ Vrijstelling van onderwijs? Jurisprudentie maakt de kaders duidelijker

In de leerplichtwet kennen we het beroep op vrijstelling wegens overwegende bedenkingen tegen de richting van het onderwijs (artikel 5 sub b van de Leerplichtwet 1969). De Methodische Aanpak Schoolverzuim (MAS) geeft hier in 2022 nieuwe handvatten aan.

Drie punten om het beroep te toetsen

Leerplichtambtenaren mogen nu verder doorvragen naar de aard van het beroep dan voorheen. Dit komt omdat verschillende rechtbanken uitspraken hebben gedaan over dit onderwerp. De leerplichtambtenaar moet 'toetsen' of het beroep voldoet aan de gestelde wettelijke kaders. Hieraan is nader duiding gegeven in de jurisprudentie. Een leerplichtambtenaar moet op basis van onderstaande drie punten vaststellen of een beroep gegrond kan worden verklaard:

Van overwegende bedenkingen in de zin van artikel 5 sub b kan daarom alleen sprake zijn indien de overwegende bedenkingen die worden aangevoerd:

- 1 verband houden met ernstige gemoedsbezwaren van de in artikel 2 lid 1 Lpw bedoelde persoon die berusten op een welbepaalde godsdienstige overtuiging of levensbeschouwing,
- 2 betrekking hebben op de richting en derhalve de fundamentele oriëntatie, ontleend aan een welbepaalde godsdienstige overtuiging of levensbeschouwing, van - kort gezegd - het in artikel 5 aanhef en onder b Lpw bedoelde onderwijs en
- 3 voldoende concrete en voldoende zwaarwegende bezwaren betreffen die verband houden met onderwijs zoals een school dat kan bieden.

In de praktijk betekent dit dat de leerplichtambtenaar vaak het gesprek aangaat met de ouders om een concreet beeld te krijgen van de bezwaren. Dit is niet verplicht, ouders mogen hun bezwaren ook schriftelijk toelichten. De leerplichtambtenaar bekijkt dan samen met de hulp van het OM en soms ook Ingrado of een beroep op vrijstelling voldoet aan de wettelijke kaders.

Inrichtingsbezwaren

Vaak voeren ouders ook bezwaren tegen de 'inrichting' van de school aan: hiermee wordt bijvoorbeeld de manier waarop het onderwijs wordt aangeboden bedoeld. Andere bezwaren die over inrichting gaan, zijn bijvoorbeeld gericht op hoe goed bepaalde regels/kaders vanuit een geloofsovertuiging worden nageleefd op school. Hoewel deze bezwaren voor ouders ernstig of zwaarwegend kunnen zijn, gaan deze niet over de richting of identiteit van een school. Deze bezwaren zijn binnen de kaders van dit beroep op vrijstelling dan ook niet rechtsgeldig.

Thuisonderwijs

De afgelopen jaren is er door de rechtspraak steeds meer vormgegeven hoe met deze vrijstellingen om te gaan. Dit onderwerp is nog een volle ontwikkeling, zeker omdat het 'thuisonderwijs' in de coronapandemie voor sommige kinderen een uitkomst is gebleken. Er ligt een nieuw wetsvoorstel om artikel 5 sub b te vervangen om zo ook het thuisonderwijs te kunnen reguleren. Wanneer deze aanpassing aan de wetgeving komt is echter onduidelijk.

Cijfers vrijstellingen

CASUS 'JOYCE':

Ouders zien geen geschikte school voor hun dochter

Een ouder belt de leerplichtambtenaar en vraagt naar de mogelijkheden tot vrijstelling van inschrijving. Hun dochter Joyce is bijna klaar op de basisschool en moet volgend jaar naar het voortgezet onderwijs. Zij hebben echter bezwaren tegen de middelbare scholen in de regio en willen daarover in gesprek met de leerplichtambtenaar. Dit doen we graag. Ouders doen tegelijkertijd een formeel beroep op artikel 5 sub b van de Leerplichtwet (overwegende bedenkingen tegen de richting van het onderwijs).

In gesprek over vrijstelling van onderwijs

Vóór het gesprek sturen we Joyce's vader en moeder de nodige informatie om zich goed te kunnen voorbereiden. Daar zit o.a. een lijst met vragen bij die in het gesprek aan bod komen. Deze vragen gaan bijvoorbeeld over de levensovertuiging van ouders, het onderwijs in de regio en over de manier waarop ouders willen voorzien in het onderwijs en ontwikkeling van hun kinderen. Het is in de Leerplichtwet 1969 niet wettelijk geregeld dat er een alternatief onderwijsprogramma moet komen op het moment dat er sprake is van een dergelijke vrijstelling. Toch is er vanuit de rechtspraak een en ander veranderd in de afhandeling van vrijstellingen. Sinds dit schooljaar handelen we deze vrijstellingen niet enkel administratief af, maar binnen de kaders die staan beschreven in de Methodische Aanpak Schoolverzuim.

Waarden en praktijk

In het gesprek vertellen de ouders heel openhartig over hun normen en waarden in het leven en hun geloof. Zo vertelt de vader van Joyce dat hij helemaal achter de visie staat van een van de Reformatische middelbare scholen in de regio. Mooie formuleringen vindt hij echter niet genoeg. Zijn vrouw vult aan dat scholen een mooi beleid schrijven, maar er in de praktijk niet altijd 'Bijbels' wordt gehandeld.

Als voorbeeld noemen zij dat in de Bijbel staat dat verleidingen uit de weg moeten worden gegaan. En toch worden ook op Reformatische scholen de smartphones toegestaan.

Uit het gesprek blijkt snel dat beide ouders echt op zoek zijn om dát te doen wat zij goed vinden voor hun kind. De leerplichtambtenaar vraagt wat voor plannen ouders hebben voor thuisonderwijs. Daar hebben ouders nog geen concreet antwoord op. Hierover maakt de leerplichtambtenaar zich natuurlijk zorgen. Uiteindelijk zijn er nog twee vragen die aan het einde van het gesprek onbeantwoord zijn: (1) *Wat zijn de specifieke bezwaren tegen het onderwijs in de regio?* (2) *Hoe gaat het onderwijs voor Joyce eruitzien als ze niet naar school hoeft?*

Beroep ongegrond

De ouders krijgen twee weken de tijd om op bovenstaande vragen een antwoord te formuleren. Als de reactie van ouders binnen is, toetst de leerplichtambtenaar het beroep. Na een zorgvuldige afweging en overleg met verschillende collega's uit de keten (het openbaar ministerie en Ingrado) komt de leerplichtambtenaar tot de conclusie dat het beroep 'niet gegrond' is. Dit heeft alles te maken met het verschil tussen richting en inrichting. De ouders van Joyce hebben vooral moeite met de manier waarop er uiting wordt gegeven aan hun geloof op de verschillende scholen (de inrichting van het geloof). Er is wel een grote overlap tussen hun levensovertuiging en de richting van de school. Ouders vertellen namelijk dat zij wél achter het Reformatische gedachtengoed staan.

De leerplichtambtenaar voorziet ouders van uitgebreide uitleg over waarom het beroep niet rechtsgeldig is en vraagt hen om Joyce voor het volgende schooljaar op een school aan te melden.

BELEID EN ONTWIKKELING

■ Beleid en ontwikkeling

Binnen en buiten de grenzen van de regio willen wij ons als team blijven ontwikkelen en ons sterk maken voor goed beleid. Het afgelopen schooljaar vroeg om alertheid, flexibiliteit en verandering. Samen met onze gemeenten hebben we bijvoorbeeld gekeken hoe we het onderwijs voor de Oekraïense vluchtelingen zo goed mogelijk konden regelen. Er werd hard gewerkt achter de schermen en de leerplichtwet bood ruimte om hier creatiever mee om te gaan. Zo hebben een aantal Oekraïense jongeren hun schooljaar digitaal met hun oude school in Oekraïne afgerond. Op deze manier kregen zij de kans om eventueel hun diploma nog te halen of het schooljaar volwaardig af te ronden. Het ziet er naar uit dat een groot deel van deze jongeren langer in Nederland zal verblijven en dat betekent dat wij verwachten dat zij dit schooljaar allemaal op een Nederlandse onderwijsinstelling zullen starten.

Het was ook het jaar waarin we meer contact zochten met leerplichtambtenaren uit andere regio's. Dit deden we bijvoorbeeld toen een jongere verhuisde en we goed wilden overdragen. Ook zijn er landelijk veranderingen en zorgen die vragen om een goed gesprek. Zo maakte de wijziging van jurisprudentie rondom Art 5 sub b dat leerplichtambtenaren door het hele land de handen ineen sloegen. Niet iedere leerplichtambtenaar heeft hier frequent mee te maken en dit vraagstuk vraagt om kennis. Wij gingen (zoals te lezen was in het stuk over dit wetsartikel) in gesprek met het OM.

Deze informatie deelden we tijdens een landelijke Ingrado-dag waardoor ook aanwezige leerplichtambtenaren uit andere regio's hier nu mee aan de slag gaan.

Wat dichterbij huis werd de samenwerking ook aangehaald. Zo was er afgelopen jaar geregeld contact met de leerplichtambtenaar in Rhenen om bij te praten en te horen wat daar zoal speelt. Het houdt je scherp om te horen hoe bepaalde situaties worden opgepakt in andere regio's. Deze open blik zorgt voor verruiming binnen ons speelveld. Vanuit dit contact is ons team aangesloten bij het overleg van de leerplichtambtenaar in de regio Wageningen/Veenendaal/Barneveld. Dat contact hielp ons om de preventieve gesprekken in Neder-Betuwe vorm te geven. In oktober komen we met alle leerplichtambtenaren bij elkaar om actualiteiten te bespreken. Daarnaast functioneerde ons team als vraagbaak voor de gemeente Maasdriel toen de leerplichtambtenaar daar uitviel. Het overdragen van kennis en ervaring is essentieel in een dynamische (onderwijs) wereld.

Vanuit de gemeente zijn we ook betrokken geweest bij de invulling van de NPO gelden. Samen met de beleidsmedewerkers voerden we gesprekken over de eventuele invulling van deze gelden. Onze expertise en ervaring hebben wij gedeeld wat heeft geleid tot bijvoorbeeld meer inzet van schoolmaatschappelijk werkers. Zorgen vanuit leerplicht worden altijd gedeeld met de gemeente, zodat zij op de hoogte zijn en deze signalen kunnen meenemen in het maken van beleid. Wij zijn graag een goede gesprekspartner om bij te dragen aan beter onderwijs en een betere samenleving.

'Als de muizen samenspannen, verplaatsen ze samen een olifant'.

Het bij elkaar brengen van kennis, ervaring en verantwoordelijkheden, is een essentiële basisvoorwaarde voor een sterk jeugd- en onderwijsbeleid.

Jeugdconsulent Fleur Wouters

■ Gerealiseerde speerpunten in het schooljaar 2021-2022

- In de vier gemeenten die kiezen voor preventief werken, is met de wijkteams ingezet op een betere afstemming en samenwerking. In het bijzonder keken we hierbij naar het primair onderwijs.
- Veranderde wijze tot toekenning artikel 5 sub a en b van de LPW 1969: is landelijk onderzocht op mogelijke wijziging in wetsuitvoering en dit heeft gevolgen voor de toekenning, er vindt namelijk vooraf toetsing plaats door het OM. De leerplichtambtenaar onderzoekt nu de aard van het beroep grondiger.
- Ingezet op een verbeterde samenwerking leerplicht - gemeentelijke teams waarbij gekeken wordt om dit op een structurele manier in te passen in beide werkwijzen.
- Vanuit de vsv-gelden is het project Ouderbetrokkenheid gestart; hieraan wordt door team leerplicht meegewerkt. In dit kader hebben alle leerplichtambtenaren bijvoorbeeld een cursus 'Ouderbetrokkenheid' gevolgd.
- Verdere implementatie van het nieuwe JeugdVolg-Systeem, dat in de zomer 2022 geïmplementeerd is.
- In samenwerking met het RMC is onderzocht waar en hoe meer efficiënt samengewerkt kan worden en hoe we komen tot kwalitatieve verbetering van samenwerking.

■ Nieuw te realiseren speerpunten in schooljaar 2022-2023

- Preventieve spreekuren op de vo-scholen in Neder-Betuwe.
- Herzien werkwijze rondom aanvraag vrijstelling van de inschrijfplicht (artikel 5 sub a & b & c)
- Jaar- en ontwikkelplan team Leerplicht uitzetten en starten.
- In beeld brengen van de meest voorkomende probleem- en uitdagingengebieden rondom schooluitval.
- Werkwijze preventie en schoolverzuim daar waar mogelijk aanpassen naar een aanpak die gericht is vanuit 'aanwezigheid' op school in plaats van geoorloofd/ongeorloofd schoolverzuim.
- Samenwerking met GGD-scholen verder onderzoeken m.b.t. leerlingen langdurige psychische problemen en belastbaarheid.
- Harmoniseren aanpak extra vakantieverlof voor PO&VO scholen in Regio Rivierenland.
- Vormgeven samenwerking met 'Team Inburgering' van Regio Rivierenland m.b.t. leerplichtige kinderen.

Contact

Regio Rivierenland

Team Leerplicht

T (0344) 63 85 05

E leerplicht@regiorivierenland.nl

Dit is het jaarverslag 2021-2022 van Team Leerplicht van Regio Rivierenland. Ons team van leerplichtambtenaren ontzorgt gemeenten door namens hen de leerplichttaken uit te voeren. Dit doen wij voor de gemeenten Buren, Neder-Betuwe, West Betuwe, West Maas en Waal en Zaltbommel.

© Copyright 2022, Regio Rivierenland.
Alle rechten voorbehouden.

